

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőkSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsék Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

<p>FŐSZERKESZTŐ: NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.</p> <p>FELELŐS SZERKESZTŐ: VAJDA FERENCZ, székelyudvarhelyi ref. pap.</p>	<p>KIADJA: Az Erdélyi Ref. Egyházkerület »Egyházi Értekezlete«</p>	<p>Megjelenik: minden vasárnap egy iven.</p> <p>ELŐFIZETÉSI ÁR: Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor. Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill</p>
--	--	--

Nők, az egyházi életben.

BGU Cluj / Central University

A »Vasárnap« egyik buzgó olvasójától, egy nőtől levelet kaptunk. Az egyházi életben egész terjedelmében közöljük az érdekes, kis levelet, bár nem vagyunk annak tartalmával egy nézetben. Közöljük, mert nemcsak fontosnak, de egyházi életünkre nézve igen nagy jelentőségűnek is tartjuk azt a kérdést, amit több nőbarát ismét felvet: hogy lehetnek-e a nők kántorok? Ez a kis levél alkalmat szolgáltatott, hogy mi is elmondjuk róla szerény nézetünket, mert mikor az udvarhelyi egyházmegye gyűléséről tudósítást adtunk: egyszerűen csak jeleztük, hogy az egyházmegye a nők kántorsága mellett foglalt állást. Sőt tovább megyünk, és röviden kitérünk arra is, hogy általában az egyházi életben, minő feladat vár a nőkre.

Hogy a nők lehetnek-e kántorok, ezt a kérdést először, úgy tudjuk, a kolozsvári egyház egyik buzgó tagja vetette fel. Beadványt is intézett az Igazgató Tanácshoz e tárgyban, s ez ismét kérdést tett az egyházmegyékhez, hogy mit szólnak: a nők kántorságához? Az egyházmegyék véleményéről csak a hiányos hírlapi közleményekből van tudomásunk. Ebből azt láttuk, hogy az egyházmegyék, s köztük az udvarhelyi egyházmegye is, Baczó Lajos bethfalvi pap, javaslata alapján, helyeselte a nők kántorságát.

Mi is, a magunk részéről, csak helyeselni tudjuk, hogy a nők, ott ahol a viszonyok ezt úgy kívánják: kántorságot is végezzenek. De, ez nem azt teszi, hogy a férfi kántorokal rögtön elcsapjuk és női kántorokat ültessünk helyükbe. Tudjuk azt, hogy igen sok egyházunk, leányegy-

házunk kántori állomása évek hosszú során át, üresen állott, nem akadt pályázó. E miatt, mennyi hátramaradás az egyházi élet és a tanügy terén! Nem jó lett volna-e, s nem jó volna-e, ha az ilyen helyeken egy ügyes, jól képzett nő vette volna a kezébe a tanítást is, meg a kántorságot is? Igen, mert mi a női kántorságot *képesítéshez kötjük*, és nem adjuk mindenkinek a kezébe. Es feladatát *csakis az orgonázásra, énekeztetésre és egyházi énektanításra szorítjuk* és egyelőre nem jogosítjuk fel arra, hogy pap hiányában prédikáljon is.

S vajjon, erre ne volnának képesek a nők? Minden hosszabb indokolás nélkül, tagadjuk. Tudunk is rá esetet, hogy derékul töltötte be a helyét egy nő, mint kántor. Nézzük meg azt is, hogy a mai világban mennyi útja, módja nyílt fel a női pályának, mire régen nem is gondoltunk? S vajjon, a sok között nem a legtisztességesebb lenne-e a női kántorság? Hány szegény leány nyerhetne így kenyeret egy-egy kis községben! Nem is kerülne olyan nagy költségbe, hogy a pusztán kántori képesítést megszerezze. Attól ne ijedjen meg senki, hogy pl. temetések alkalmával ez uton énekelni kell. Hisz az ügyes kántor ma is felmenti ez alól magát, mert ott van az általa szervezett, kitűnő egyházi dalkör és énekel az. Ó legfennebb csak a hangot adja meg. Ez a valódi czél, s nem az, hogy egy-egy rezes hangu solót végig hallgassunk, mert a protestáns istentiszteleten az egész gyülekezetnek részt kell venni.

Sőt okot lehetne még felhozni a nők kántorsága mellett. De, legyen elég csak arra hivatkozni, hogy a *keresztényen vallás szellemével, Jézus tanításával nem ellenkezik a nők egyházi szolgálata*. Pál apostol is a nőkre nézve csak azt köti ki, hogy mikor *imádkoznak, vagy írást magyaráznak*,

(lám, az apostol még többet megenged mint mi, lásd. I. kor. XI. 5.) ne legyenek fedetlen fővel. Nekünk sem szabad tehát a kérdés elől mereven elzárkóznunk. Más egyházi szolgálatairól a nőknek egy következő cikkben szólunk.

Vajda Ferencz.

II. Rákóczi Ferencz fejedelem és kora.

A kurucz világ Magyarországon költészetében.

— NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár. —

(Folytatás.)

A nagy többség elveszti reményét, szorgalmazza a békét. Rákóczi Lengyelországba távoztával hiába helyezi kilátásba 1711. febr. 21-én, hogy »aratáskor többed magammal fogok visszatérni, mint amennyivel most kimegyek«: a sors feltartóztathatatlanul siettetni a dolgokat s Károlyi a kurucz fővezér 1711. május 1-én Szatmár mellett a nagymajtényi mezőn 12 ezer emberével leteszi a fegyvert, megkötöti a békét.

Az általános amnestiába R. is bele volt foglalva, ha a hűségesküt három hét alatt leteszi. De ő nem tette le. A békekötést árulásnak minősítette s ment a maga útján tovább, ha lehet új külföldi támogatással újra kezdeni a küzdelmet, s ha nem . . . előbb önkénytes száműzetésbe, később az 1715-iki 40. t.-cz.-el »mint törvényes királyának és a hazának nyilvános ellensége, hazáruló és az igazi szabadság felforgatója« nemzete részéről is száműzve. Javaira a fiskus tett kezét,

ő maga pedig azon szerény évdijből élt tovább, mit a francia király rendelt számára.

A nemzeti szabadságharcz véget ért. Sokan visszatértek családjaikhoz, sokan »bujdosók« lettek újra; bujdosók, de most már hazátlanok is. Mig a nyár tartott fedelet adott a lomb, tanyát az erdő. De amikor beköszönt a tél, érzi a kurucz, hogy most már vége, menni kell. Csapatokba verődve lépik át a határt. Kis falu tornya harangja bucsuzóra szól, a kurucz leborul, csókot nyom a haza földére, az utolsót, hosszút, édeset, kenyér helyett tarsolyába tesz belőle egy marékkal s aztán újra, utoljára szól a tárogató; nem kesereg, de zokog-zokog s a dalos kurucz, a nemzet vándor madara zengi dalát:

»Őszi harmat után
Nagy hegyeknek ormán,
Fujdogál a hideg szél
Zöld erdő harmatját,
Piros csizmám nyomát:
Hóval lepi be a tél.
Régi időm elmúlt
Most másképen fordult,
Szomoru az én sorsom
Messzire bujdosom
Hazámat itt hagyom;
Isten vezérli dolgom.

Ha minden elmarad
Isten el nem marad
Reá bízta magamat
Reá bízta magamat.«

Nem mentek magukra, nem mentek egyedül. Istenre bízta magát s ügyét a fejedelem is.

TÁRCSA.

A református hitvallás védelme a baptismus ellen. Folyt. 3

4-er. De menjünk tovább egy lépéssel. Miképp a keresztséget kiforgattatok eredeti egyszerűségéből és a bemejtés által elvettétek annak isteni méltóságát — mert nincsen-e a ti bemejtésetek a legtöbbször kitéve az emberek gunykaczejának: azonképpen, édes öcsém, az *urvacsorával is visszaéltek*. Mert abból a téves és általam már a maga értékére leszállított felfogásból kiindulva, hogy ti mind »megtértek és szentek« vagytok: az urvacsorát minden előkészület »megpróbálás nélkül,« mint Pál apostol mondja, bármikor és így majdnem minden összejövétel alkalmával felveszitek. És közvetlen az urvacsora vétele előtt, mikor mi a templomban magunkba szállunk, kérjük Istentől, Jézus érdeméért, a mi bűneinknek bocsánatát: emlékezz csak, hogy ti milyen pokoli lármát csaptok, egymást lökdösítetek, taszigáljátok, sőt még meg is veritek. Miért? Azt akarjátok megmutatni, hogy aztán egy pillanat alatt meg is tudtok bocsátani embertársaitoknak. Itt ismét a biblia betűje jut eszetekbe, mikor azt mondja

Jézus: »Ha a te ajándékokat az oltárra akarod vinni és eszedbe jut, hogy haragba vagy a te embertársaddal: menj és békülj ki előbb vele.« (Máth. V. 23.) No én köszönöm az ilyen békeséget, de nem kérek belőle. Az ilyen urvacsovavétel nemhogy közelebb vinne a Krisztushoz, hanem még eltávolít tőle. Ti ilyen módon nem bocsúlitek meg az Ur testét és vérért, s bizony mondom, kárhozatot esztek és isztek (I. Kor. XI. 29)

— Pedig hát mire való az urvacsora? miért élünk azzal? Azért, hogy *részesüljünk bűneink bocsánatában és az örök élet reményességében*. Ide pedig mindenek előtt tiszta szív, alázatos lélek szükséges. A szív, a lélek pedig a bűnbánat könnyecseppjeiben tisztul meg, s a Jézus vére által mosatik fehérre. De csak úgy, ha Ő benne hiszünk, ha a szent jegyeket hit, szeretet és a Jézus életének hűségese követése által kapcsoljuk magunkhoz. Éppen azért, mi Jézusnak e második, szent szákramentumát csak egyes, ünnepélyes alkalomkor szoktuk kiszolgáltatni. Mert a mindennapi vele élés megszokottá, közönségessé teszi, eredeti formájából, céljából kivetkőzteti. De, aztán tudod — mert régen még te is éltél vele — hogy ez nálunk milyen szépen és ünnepélyesen osztatik ki. Előll állanak az öregek, akik becsületben, tiszteletben öszültek meg. Aztán jönnek a fiatalabb házas férfiak, s végül pedig a legények.

A békekötésben kikötött általános amnesztiába bele volt ugyan foglalva R. is, ha 3 hét alatt a hűségesküt leteszi. De ő nem tette, nem tehette le. Ha valaki, ő értette azt a figyelmeztetést, melyet a honfi keserűség, mint századok tapasztalatát ily formán vésett a szívekbe:

»Ne higj magyar a németnek
Akármint is hitegetne
Mert ha ad is nagy levelet:
Mint a kerek köpenyeged
S pecsétet üt olyat rája,
Mint a holdnak karimája:
Nincsen abban semmi virtus
Verje meg a Jézus Krisztus !!« . .

Csak amit magunk szerzünk és magunknak: az a miénk. S ő járt: járt országról-országra, kémlelve az európai helyzetet, hogy annak kapcsán, miként lehetne a magyarnak visszaszerezni elvesztett szabadságát.

Ám minden kilátás csalóka remény volt. Csekély számú bujdosó társa is egyideig még reménykedett, lelkében várta, hogy

»Mikor virrad megént, hejh! olyan szép idő
Hires Bottyán hírért
Az Bezerédiét
Egekig emelő, egekig emelő?! . .
Balogh Ádám nevét
Vitéz kuruczokét
Feltündököltető, feltündököltető?!« . .

Nem virradt. Rodostóban leáldozott mindnyájunknak napja. Maga Rákóczi előbb lengyel, majd francia földre menekült. Javaitól megfosztva előbb a francia király által számára rendelt év-

dijból tartotta fenn magát. Később Törökországba menekült bujdosó társaival s midőn az osztrák hatalom kiadatásukat kérte a »pogány« török védelmezte meg őket a »keresztény katolikus« osztrák-német ellen.

1735-ben vált el társaitól s e földről. Hűséges apródja zágoni Mikes Kelemen fogta le szemét, kinek most Zágomban emléket állítani készülnek. Ő sirja is a költő (Lévay) szájával:

Egyedül hallgatom tenger mormolását
Tenger habja felett futó szél zugását
Egyedül-egyedül
A bujdosók közül.
Hacsak itt nem lebeg a sirjában nyugvó
Rákóczinak lelke, az az eget csapkodó
Tenger haragjában

Csakugyan ott lebegett lelke, mig teste édes anyja porai mellett pihen.

De lelke is hazáján a magyar szabadság védelmére, valahányszor a »német« ismét megtámadja azt.

Az ő lelke lángolt Kossuth Lajosba s az ő kuruczai elevenedtek meg az 1848-iki hősi honvédekben. A majtényi sík szomorujátéka játszodott le Világosnál is. Hontalanná lett Kossuth is annyi társával, mint egykor Rákóczi Ferencz.

Most is itthon jár a Rákóczi lelke. A magyar szabadságot újra meg fogja védeni.

Feltámadnak a kuruczok s megvédik a magyar hazát!

Legyünk a Rákóczi katonái, — kurucz legyen minden magyar, s a labancznak még emlékezete is vesszen ki hazánkból! Ugy legyen!!

(Vége).

Ugyanilyen sorrendben állanak ki az asszonyok és leányok is. Nincs itt lárma, taszigálás. Még a vagyon sem választ el, mert isten előtt mind egyformák vagyunk, mind az ő gyermekeinek érezzük magunkat. Mekkora boldogság így Krisztussal vacsorálni! Mig nálatok könnyen megeshetik, hogy gyakorisága által a testnek eledelévé változik. Holott ez a léleknek eledele. *A test nem használ semmit, a lélek az, mely megelevenít.* Jobb volna, ha ti is nem külsőleg, képmutatás által, hanem lelkileg ujljátok meg. A régiiek vagytok, János, a régiiek: értelem és okosság nélkül valók, kik a keresztényen vallást nem tudjátok összegeztenni az élettel. Mert

5-ör Nagy baj nálatok az is, hogy a ti *hitvallástok ellenkezik a haza törvényeivel, a fenálló állami és társadalmi szokásokkal, rendtartással.* Ugyanis, Jézus hegyi beszédére hivatkozással (Máth. V. 34.) azt tanítjátok, hogy nem szabad esküdni, és mert azt képzelték, hogy az istentörvénye szívetekben van: vonakodtok fegyvert fogni. Mindkét állítás merőben ellenkezik Jézus tudományával, a ker. vallással. Jézus ugyanis, csak a mindennapi életben hallható esküdözést kárhóztatja, de nem azt, hogy a megyebíró felsküdjék hivatala hűséges folytatására, sem azt, hogy a házas társak hűségesküt tegyenek, vagy hogy a király megesküdjék az alkotmányra, a

törvények védelmére és a katoná hazájának oltalmára. A fegyvertől való vonakodás pedig nemcsak kereszténytelen, de hazafiatlan is. Hisz Jézus maga is szerette hazáját, gyönyörködött az olajfák hegyében, a Kidron hullámaiban és midőn maga előtt látta Jeruzsálem romlását: éppen könnyeket hullatott. Péternek is csak azért mondja: tedd a te szablyádat hüvelyébe, mert aki fegyvert fog, fegyver által vesz el, (Máth. XXVI. 52.) mert az a fegyver nem a haza védelmére, hanem két veszedő fél ellenséges viaskodására vonatott ki. No, öcsém, tőletek ugyan jöhetne a török, a tatár, a muszka és elvehetné véren szerzett drága hazánkat, mert ti azt nem védenétek meg. Hejh, ha így gondolkoztak volna a mi apáink 1848-ban, akkor nem fogtak volna fegyvert a haza és a szabadság védelmére. De, ma nem is volna Magyarország és te se halászhatnál szabadon a zavarosban. A te vallásodért és a te hazafiságodért nem adnék egy pipa dohányt! Nektek jobb volna, hogy kiköltözzetek e hazából és valahol a világon alkossatok egy külön baptista országot. Majd ott, ha rátok törne az ellenség, tudom Isten, hogy ti is fegyverhez nyúljátok. De, most könnyebb úgy gondolkozni: minek katonáskodjam, mikor ezt más megteszi helyettem. Ajánlom azért figyelmökbe Pál apostol ezen intését: »Minden lélek a felső hatalmassá-

Temetőben.

— Temetőben mélázva bolyongok,
Mig körülöm a fák és a bokrok
Lombjaik hullattják.
A virág is beteg, haldokol már,
Sirdogáló szellő, halvány sugár;
Hasztalan marasztják . . . !

Temető s az ősz egymással rokon,
Mindkettőnek sok halottja vagyon
S mint egy álmod látnak:
Mely a hallottakra borul gyöngéden —
Mondhatatlan édes gyönyörében
A feltámadásnak.

S miért ne teljesülne az álom,
Mért csalna egyedül a világon
Csak a sírok álma?
Hisz a temető az Isten kertje,
Életadó, temető ereje
Oda hogy ne szállna!

Nyugodjatok csöndesen ti holtak!
Bűbája alatt szép álmatoknak,
Mert valóvá leszen:
Ősz hallottit mi életre hívja,
Szép álmatok is megvalósítója —
A hatalmas Isten.

Temetőt ne nézzük hát irtózva,
Onnan kelhetünk dicsőbb tájakra,
S látunk új, szebb eget . . .
Ha örökre a földön maradnánk
Küzdeni, szenvedni, akkor volnánk
Mi szerencsétlenek!

Most midőn leéltünk már sok évet,
S őszi tájként pusztá lett az élet.
És csak fájdalom van:
Oh milyen jó, hogy a sir nincs távol,
S álnodozva egy dicsőbb világról . . .
Megnyughatunk ottan! .. *Dénes József.*

Isten ígéje.

— Az igaz vagyon. —

Péld. X. 2. *Nem használnak a hamissággal gyűjtött kincsek; de az igazság megszabadít a halálból.*

Sok szó esik mostanában a gazdagodásról. Beszélnek egyről is, másról is, ki könnyű szerrel egy csapásra gazdaggá lett. Ezeket sokan irigylük, mert mindenki szeretne egy nap alatt gazdagember lenni. S amíg az a sok szó megesik, amíg az a sok-sok vágyakozás elszáll az emberek ajkairól, elfelejtik az Írást: »Nem használnak a hamissággal gyűjtött kincsek; de az igazság megszabadít a halálból.«

A vagyont takarékossgal meggyűjteni igaz uton kötelessége minden embernek. Tartozik vele magának is, de családjának még inkább, hogy legyen miből fentartania szereteteinek életét, hogy gondoskodhasson amint telik — gyermekei jövőjéről. Hiszen a kegyes Ezékiás király is gondoskodott övéiről, maradékairól, mert mikor Belodákh Baladán követői meglátogatták betegsége alkalmával, hogy megláttassa az ő gondoskodását maradékai iránt, felnyitatta és megmutatá az ő házat egészen nekik, melyben az ő válogatott jószágai valának, az ezüstöt, aranyat, a fűszer-számokat, drága kenetet és az ő edényeinek há-

goknak engedelmes legyen, mert nincsen hatalmasság, hanem Istentől és a mely hatalmasságok vannak: Istentől rendeltettek. Azért ha valaki ellen támad a hatalmasságnak: az Isten rendelésének támad ellene; akik pedig ellene támadnak, ő maguk büntetést szereznek maguknak. (Rom. XIII. 1. 2.)

6. Azt ajánlanám elébb öcsém, hogy költözzetek ki a magyar hazából, s némettel, tóttal, hollandussal alkossatok egy *baptista országot*. Hogy jobb kedved legyen hozzá, azt is elmondom, hogy milyen forma lenne az a baptista ország. Történt pedig a reformáció első éveiben, hogy Németország westfaliai tartományának Münster nevű városában, Mathys János pékmester és Bockelson János szabómesterhez híveket toboroztak az ujrakeresztelkedési eszméknek. A viszonyok olyan szerencsések voltak, hogy számuk tetemesen megszorodott és kezükbe kerítették a város vezetését. Megalakult tehát, az első anabaptista állam. Első dolga az volt a két királynak, hogy a más vallásu keresztény híveket mind kiűzték a városból, és híveikből megalakították a 12 tagból álló városi tanácsot. Most következett a berendezkedés, törvényhozás. A templomokból kihányták a képeket, orgonát, hárgonokat. Csupán

a biblia maradt meg. A bünösökre nézve — hiába voltak szentek, mert ilyenek is akadtak — szigorú rendszabályokat hoztak be. Életbe léptették — az első keresztények példájára, a vagyon közösséget, és a szaporodásra való tekintettel, a soknejűséget. Mathyse szövegét — maga a város ostromában elesvén — elveszi Bockelson János, ki most magát az egész föld királyának kiáltatja ki és udvaroncokkal, udvarhölgyekkel teljes királyi háztartást állít be. Foly a mulatság a szentek birodalmában éjjel és nappal . . .

És mi lett ennek a vége? A királyi palotában folyó kicsapongás és a nép dologtalan. léha, erkölcsstelen élete koldusbotra juttatja az egész várost. Éhség és döghalál ostromolja most már belülről a várost, míg kívülről egy, baptista szent árulása folytán, a fejedelem seregei szorongatják. A csata elveszett. Münster elesett. Szabó mesterből lett királyuramat minisztereivel együtt elfogták; testüket tüzes harapófógóval halálra csipdesve, vas galiczkába zárták és a város egyik tornyára függesztették. Ez a háboru, a két részről 100 ezer ember életébe került. Ilyen szomorú sorsra vezetett a baptista királyság.

(Folyt. köv.)

zát és minden kincseit.« Ha a hatalmas királynak kötelessége volt ezt megtenni, nekünk is feladatunk így vagyunkkal is gondoskodnunk hátramaradottainkról. De ebben a gondoskodásban nem szabad hamisságnak lenni.

Hamisság az, ha vagyonukat mások megkárosításával gyűjtjük, ha azt a hasznot, mi más illetne, magunkhoz ragadjuk, ha más — nem folytatom tovább! — lehet látni ezer esetben mindennap. Erre mondja az irás: »nem használnak«. Sokat mond ez a két szó. Másként úgy is mondhatni: »Ebül szerzett, ebül vész.« Nincsen semmi látatja, mert mint a tűz, mindent — mihez hozzáér — megéget. Ez az, hogy elrontja először a lelket. Már a dolog, hogy hamissággal szerzett valaki valamit: lélekromlottság. S ezt szaporítani, meg nevelni — szintén hamissággal — a léleknek még nagyobb elromlása. Hogy aztán az elromlott lélek milyen lehet, arra igen szépen megfelel Pál apostol, mikor elmondja, hogy a romlott lélek a test szerint cselekszik, és cselekszik bálványimádást, büvölést-bájolást, versengést, irigységet, haragot, patvarkodást, viszszavonást, pártütést, gyűlölséget, gyilkosságot, részegséget, dobzdást és ezekhez hasonlókat. Hát bizony ez nem használ.

De ez csak külső látszatja a hamisságnak, hogy belől a lélekben mi van, azt talán csak az tudná mondani, ha elmerné, kiből már lakozott az a nagy gyötrellem, izgalom, félsz, aggodalom, ha arra gondolt, hogy egyszer számolnia kell komolyan mindenről, amit cselekedett. És kérdezhetné akárki, hogy miért van úgy, hogy hamissággal gyűjtik még most is nagyon sokan a va-

gyont? Erre más felelni nem lehet, mint azt, hogy az ember nem gondolja meg a hamisság elkövetésekor a végét a dolognak, nem pillant be a lélek sötétségébe, hogy megijedjen attól a nagy mélységtől, mely megsemmisüléssel fenyeget mindent, ha egyszer a bűn karjaiba dobta magát az ember.

Az ilyen bűnös állapot, halál az életben is. Hiába él az ember, ha halott a lélek. Ez mélységes nagy bölcsesség. Hiába süt a nap ha nincs mit életre keltsen, senki sem tud róla; hiába beszélnek igazságról és életről, ha a meghalt lélek nem érzi az éltető nap sugarait. S az élet napja mireánk az, ki elmondotta, hogy »én vagyok az igazság«. (Ján. 14. 6.) Ha mi a tőle tanult igazsággal, mely méltányosságot, készséget hirdet egészen az önfeláldozásig azzal szaporítjuk vagyonunkat, akkor igazak leszünk. Az igaz sátora megvirágozik, az Ur eltartja az igazakat, hogy legyen örökségük a föld, világosság támad az igazaknak és igazságszivű embernek vigasság, az Ur felmenti őket az itélet alól. Az igaz így is elkerüli a halált, hogy beteljesedjék az ígért: »az igazság megszabadít a halálból.«

Legyen előttünk, most különösen, mikor

minden reményünk, bekerül a mi házainkhoz ez a szépintelem: »Nem használnak a gonosszsgal gyűjtött kincsek; de az igazság megszabadít a halálból.«

Gerdth Lajos.

Hazai krónika.

— 1903. nov. 12. —

Országgyűlés. A Tisza miniszterium *nov. 4-én* jelent meg elsőbben a képviselőházban. Ez alkalommal csupán a királyi kéziratot olvashatták fel, mert a néppárt olyan tüntetézt rendezett Apponyi mellett, hogy Tisza nem mondhatta el a program beszédét. Azt sajnálták a néppártiak, hogy Apponyi miért mondott le. Vagy ha már le kellett mondania, miért nem lett miniszter? Apponyi maga kijelentette, hogy a saját jó szántából mondott le, mert érezte, hogy mint elnök igen nagy mérvű pártállást foglalt el, a mi nem szabad az elnöknek. Daniel Gábor elnököt is meg-

támadta s néppárt, hogy nem járt el szabályszerűen a királyi kézirat tudomásulvételénél. Ezzel az ülés véget ért. *Nov. 5-én* a fölölt folyt még a vita, hogy tudomásul vegyék-e az Apponyi lemondását vagy ne? Előbb azonban Daniel Gábor alelnök feltette még egyszer a kérdést — mert az előző napi nagy lármában sokan nem hallották — hogy tudomásul veszi-e a Ház a miniszterium kinevezését. Most már szabályszerűen is tudomásul vették. — *November 6-án* a néppárt egyszerre csak meg csendesett és Tisza elmondotta programbe-

LUKÁCS LÁSZLÓ

szédét. Híre járt, hogy a trónörökös Zicsi Jánost a néppárt elnökét Bécsbe hívatta, de hogy mit beszéltek: azt ketten tudják. Tisza mindenekelőtt arra figyelmeztette a nemzetet, hogy a koronás királylyal a jóviszont nem szabad megbontani. Katonai téren, az egy szógalati nyelven kívül, mindent megkap a nemzet és ezzel megveti az önálló magyar hadsereg alapját. A nemzetiségekkel jó békeséget akar fenntartani. Es bár az ország pénzügyi helyzete nem valami kedvező, még is azt igéri, hogy a tisztviselők fizetését rendezi. De nemcsak az állami tisztviselőket, hanem a megyei tisztviselőket is. A felekezeti tanítók fizetését szintén egyenlővé akarja tenni az állami tanítókéval, mert ezek is fontos, nemzeti szempontból éppen igen alapos munkát végeznek.

Az 1848. XX. t.-cikkre nézve szóról-szóra ezeket mondotta: »A két testvér protestáns egyház élén álló illetékes testület, éppen most foglalkozik azon konkrét javaslatok kidolgozásával, a melyekkel az 1848. évi XX-ik törvényezikk végrehajtása címén fog az államhoz fordulni. Én ugy gondolom, a kormány helyesen jár el akkor, ha mindenekelőtt bevárja ezen egyházi tényező javaslatait s azokra nézve igyekszik velük egyet-

értő megállapodásra jutni. Legyen a t. Ház róla meggyőződve, hogy a kormányt a maga állásfoglalásában egyfelől az összes bevett vallásfelekezetek iránti teljes jóakarattal, másfelől az állam pénzügyi helyzetére való köteles tekintet korlátai között azon óhaj is vezeti, hogy ezen függő kérdések az 1848. XX. t.-czikk szellemében lehetőleg közmegegyezéssel nyerjenek megoldást. Ez az első kormány, mely ezen törvényczikk végrehajtását programjába felvette. Reánk nézve tehát igen fontos a Tisza miniszterium élete. A miniszterelnök programja, mely kiterjedt a kormányzás minden ágazatára, igen jó benyomást tett a Háza. A többi párt már le is szerelt, csak az Ugron és a néppárt küzd ellene. Mikszáth Kálmán azt írja Tiszáról: »Nagy gondok, roppant feladatok várnak rá, sok küzdelem, a sötétség összes szörnye megmozdulnak... Hanem talán ébren lesz a liberális világ is és észre veszi, komoly fontolóra veszi, hogy az utolsó gyertyaszál világít.« Nov. 7-én elnöknek Perczel Dezsőt, alelnöknek Jakabffy Imrét választották meg. Tisza programjához Kossuth Ferencz szólott elsőbbsen. Azt kérde, hogy mikor és miképpen akarják a magyar tisztképzést keresztül vinni; micsoda tárgyakat tanítanak magyarul, mert ettől függ minden. Azt ajánlja, hogy a népiskolák útján kell a magyarságnak tért foglalni. A magyar nép már nem bírja a terheket. Könnyíteni kell rajta az adók leszállításával. Ha ezt megteszi a kormány, megerősíti a nemzetet. Nov. 9-én Tisza István válaszolt Kossuthnak és azt mondta, hogy amit Kossuth kíván, azt a kormány is akarja, ha nem is adhat most a részletekről kész tervet. Tisza beszédével az ülés véget ért. Nov. 10-én az egyes bizottságokba tagokat választottak. A vita foly a miniszterelnök programja felett.

A Kossuth párt Tisza programja fölött tartott-értekezletén kimondotta, hogy nem határoz az obstrukció tovább folytatására nézve. Ki akar obstruál, ki nem akar, elhagyja. Kossuth Ferencz maga kijelentette, hogy ő az obstrukcióért a felelősséget nem vállalja. Az ő jelszava ez: a haza minden előtt!

Az Ugron párt, a néppárt és a Kossuth párt elégedetlen tagjai kimondották, hogy tovább folytatják az obstrukciót. Számszerint 47 vannak.

Egyházi élet.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

Kolozsvárt, a theologia disztermében nov. 7-én és következő napjain tartotta meg az erd. ev. ref. egyházkerület közgyűlését Bánffy Dezső báró főgondnok elnöklete alatt. A gyűlést d. e. 10 óraker a theol. énekara nyitotta meg, mely után a szószékéről Dr. Bartók György püspök tartott magas szárnyalású imát. Az Igazgató Tanács jelentése után kerületünk fíradhatatlan püspök jelentése következett, melyből kiemeljük a következő részeket: A kegyes adományokból, amiket a hívek hoztak az Ur oltárára, befolyt egy év alatt

130.137 kor., 7126 koronával több, mint a múlt évben. Kolozsvár templom építésre 7906 koronát gyűjtött. Legnagyobb eredményt 13636 koronát az enyedi egyházmegye mutathat fel. A jelentés kiterjed a Darányi Ignác miniszter által létesített telepítésekre, amelyeknek templommal leendő ellátására mindent megtett a főpásztor. A szeretet háza a gyűjtés nagyon szép eredménnyel jár. Ha a gyűjtés ily sikerrel foly, nemsokára megépítik a ref. felsőbb leányiskolát. A hit és erkölcsi élet az egyházakban kedvező. Kilencz új templom szenteltetett fel egész év alatt. A nemzetiségi területeken lakott egyházközsegekben olyan ref. hívek is vannak, akik magyarul beszélni nem tudnak.

Sajnálkozva mutat e körülményre, melynél az állam követett el mulasztásokat. Másfelől a lelkészek mulasztásait is megvilágítja ezen a téren. Szeretettel kéri az espereseket, hogy e téren a legnagyobb ellenőrzést fejtsek ki. A püspöki vizsgálat részletes ismertetésénél felemlíti azok neveit, akik mint pártfogók buzgólkodnak a hívek köréből az egyház ügyének elővitele körül. Jellemző és örvendetes körülmény az, hogy a hazarészben a különböző vallásfelekezetek a legjobb viszonyban vannak a ref. egyházakkal. Igen sok helyen katolikus hívek igyekeznek magyarsági érdekből istápolni a ref. egyházat és templomot. Az egyházi értekezletnek igen szép eredménnyel indultak meg mindenfelé. Ennek lapja a »Vasárnap« című egyházi lap fontos missziót tölt be a hívek összekapcsolása körül. A népmozgalmi adatokról megemlékezve felemlíti, hogy az egyházkerületben 428 ezer 212 lélek van, mely 60—90 ezer családot képez. Az év folyamán meghalt 10 ezer lélek. 3332 a születések halálozások között a szaporodás A törvénytelen gyermekek száma 11132.

A vadházasságok is nagy számmal jelentkeznek. Ezek leginkább udvarhelyi, kolozs-kalotai és a marosi egyházmegyékben észlelhetők. Az egyházba 13-al több lépett át, mint amennyi kilépés történt. A házasságkötésnél 15-tel több reversalist adtak az idén a r. k. egyháznak, mint más évben. Házasságkötésnél ez évben is többen nem vették az egyházi áldást igénybe. E körülményre felhívja a lelkészek figyelmét. Az anabaptizmus, nazarenizmus elterjedését is felemlíti, mely különösen Kalotaszeg vidékén lépett fel. E szellemi járványok rendre megszűnnek, ha a lelkészek kötelességeiket gonddal fogják teljesíteni. A halottakról is a megilletődés hangján emlékezett meg. Az év folyamán 13 lelkész hunyt el. A halálozások következtében kilencz egyházközsegekben üresedett meg a lelkészi állás. Ezenkívül 50 lelkészi állás van betöltetlen. Reméli, hogy pár év alatt ezeket is betöltheti. Az anyagi egyensúly helyreállítása nehéz feladat, mert az élet új szükségletet teremt. Reméli, hogy az államsegély ezen segíteni fog. Több részletre kiterjedő beszámolója után a püspök gazdag és tartalmas jelentését éljenzés mellett vették tudomásul. A püspöki jelentés után a gondnoki és tanári állások betöltése ügyében hozott a gyűlés határozatokat. Novemb. 8-án 10 óraker a belfarkas-utcai templomban az istentisztelet vette kezdetét, mely alatt 13 papot.

avattak fel. Jancsó Lajos marosujvári pap és esperes mondott igen szép beszédet, melyet a jelen volt nagyszámu hívek áhitattal hallgattak. Dr. Bartók György püspök mondotta a felszentelő imát, amelynek végeztével a kibocsátás következett. — Nov. 9-én több fontos ügy letárgyalása után kimondották azt is, hogy a püspöki vizsgálat alatt álló egyházakat végleg bekebelezik az egyházmegyékbe. A gyűlés e napon véget is ért.

A nők, mint kántorok. Kaptuk a következő levelet: »Tisztelt szerkesztő ur! Én e kedves hírlapnak (Vasárnap) ugyan előfizetője nem vagyok,* mert ugyanis községünkbe jár, de ahogy megérkezik, én vagyok az első, aki e kedves kis lap czimszalagát leszakítom, és sorai tartalmát elolvasom. Legyen szabad tehát a t. szerkesztő ur engedelméből, egy megjegyzést egy pár sorban írnom, azt hiszem, minden egyház papjának jár,** épp azért, mert az ő kezeikbe megy a Vasárnap; szükséges az alábbiakat sorolnom: A női kántorság szóbakerült a székelyudvarhelyi egyházmegye gyűlésén, ez helyes, de én magam is nagytiszteletű Menyhárt András volt esperesünk véleményén volnék, aki ellene szólott. Az én véleményem is az, hogy nő kántor nem lehet, nem azért ugyan, hogy ne tudna megfelelni, mert ugyanis lehet jó orgonista, lehet jó és szép énekes s tulthet bármelyik férfi kántoron, de én mint nő, véleményem szerint nem találok helyesnek. Más hivatalt igen bármifélel viselhet, de papit, kántorit nem, mert ennek a nő, természeténél fogva, sokszor nem felelhet meg.« Tisztelettel *Több nőbarát.*

Templom szentelés. A m. kir. földmivélségi miniszter által építtetett *nagy-sármási* ref. templomot nov. 15-én szenteli fel dr. *Bartók György* püspök. Az ünnepélyes Istenízsztélet sorrendje a következő: 1. *Invocatio*. 2. dicséret. 3. *Templomszentelési ének*. CCXVIII. 1—2. vers. 3. *Előima*, mondja *Sófalvy Károly* egyházmegyei főjegyző. 4. *Közének*. XIII. dicséret 5. *Ünnepi beszéd*, mondja nt. *Kenessey Béla* egyházkerületi főjegyző, *theol. tanár*. 6. *Közének*, éneklí a helybeli dalárda. 7. *Főlszentelő ima*, mondja *főtiszteletű és méltóságos dr. Bartók György* püspök. 8. *Ének az egyház felvirágzásáért*. CLXXII. dicsécséret 7-ik vers. 9. *Keresztel*: *Kovács József v. kamarási lelkész*. 10. *Esket Szász Béla m.-décsei lelkész*. 11. *Urvacsorai ágendát* mond: *nagy. Nagy Károly* *theolog. tanár*. *Urvacsora* osztásban segédkeznek: *Lőrincz János b.-váraljai*, *Péterfi Károly p.-kamarási*, *Nagy Albert mocsí lelkészek*. 12. A templomépités történetét ismerteti és záró imát mond *Dobay Lajos helybeli lelkész*. 13. *Hymnust* éneklí a gyülekezet. 14. *Kijövöre ének* a XV. dicséret 3. 4. 5. vers.

* Pedig nagy szükség volna az anyagi pártolásra is. Szerk.

** Sajnos, nem jár. Szerk.

Leszállt a nap . . .

Leszállt a nap,
Beállt az est,
Nyugalmat kap
A fáradt test.
Ki naphosszat
Munkálkodott,
Az alkonyatn
Nyugtót adott.
Az Istennek
Adok hálát,
Köszönöm meg

Nagy áldását,
Hogy megérni
Engedte hát
A test éji
Nyugodalmát.
S éjszakára
Csak azt esdem,
Hogy költse fel
Virradtára
A reggellet:
Ujult testem!

H. Szántó István.

Kegyesség utja.

Krisztus Urunk keserves kintjai a kertben.

Egy izben megkérdezték Luthert asztal-közben, Krisztusnak a kertben kiállott nagy keserves kintjairól. Ekkor mondá Luther dr.: »Ember nem is tudja és el sem gondolhatja, miféle kintok voltak azok; ha mi nekünk kellene kiállanunk, behalánk. Tudjátok, hogy sok ember meghalt búskomorságban. Ockolampadius és Carolstadius így haltak meg. Mert Ockolampadius azt gondolta: »Ime mily gyászos vége lett Zwinglinek! Mi szent-ség dolgában összeakasztottunk.«

Hasonlókép halálra busulta magát Carolstadius is; mert ő három nappal előbb miatta, hogy meghalt, a baseli templomban az ő székébe, ahol szokott állani, egy nagy magas férfiú lépett, oda állt és végig hallgatta a prédikációt. Akik ugyanazon a helyen állottak, semmit sem láttak, hanem minthogy Carolstadius nem ült benne, azt gondolták, hogy a szék üres; ámde a többiek mindannyian látták a templomban azt a nagy férfiut a székben. Mikor ezt Carolstadius észrevette, földrevetette magát és keservében meghalt. Mert a szívfájdalom maga a halál. Ha bármely ember oly szorongást és inséget érezne, mint a mint Krisztus érzett, ép ésszel ezt el nem lehetne viselni; lelkének és testének egymástól el kellene szakadni. Ez egyedül Krisztusnak volt lehetséges, azért nagy küzdelembe is került.«

Krisztust nem lehet kitanulni.

Krisztus képzelhetetlen, senki ki nem tanulhatja életében, hogy igazán megértse, hogy ő mi és hogy kicsoda; mert ő Isten. Én a magam érzéseit, indulatait és gondolatait ki nem mondhatom, hát hogy beszélnek Krisztus magasztosságáról?

Hogy kell Krisztust felfogni?

»A Krisztus Urunkról szóló történeteket háromféleképp kell felfogni. Először mint történetet, másodsor mint ajándékot és adományt; harmadszor mint példát és élőképet, amelyben hinni és amelyet követni kell. Ilyen történetek a hitnek és hitetlenségnek hatalmas és erős példái.«

Mai képünkhöz.

Hogy az ország kiszabadult a sulyos vált-ságból, jobban mondva, hogy a király a szabad-
elvűpárt programját elfogadta: abban igen nagy
érdeme van *Lukács* Lászlónak. Őt bizta meg
ugyanis a király a békés kibontakozás közvetíté-
sével s ez sikerült is neki. Bánffy alatt, 1895-ben
lett pénzügyminiszter, s azóta mindenik miniszter-
elnök megtartotta. Tagja a Tisza miniszteriumnak
is. Lukács erdélyi ember, Zalathnán 1850-ben
született.

Vegyes hírek.

A református theologia hangversenye. Va-
sárnap nov. 8-án este tartatott meg a theologiai
hangverseny a Farkas-utcai kollegium tágas
tornacsarnokában. A termet a vidéki papság és a
helyi nagyszámu érdeklődő közönség töltötte meg.
A hangverseny első és utolsó pontját a m. kir.
21. honvédkerületi zenekar szolgáltatta. Mindkét
szám dicséretére válik a karmesternek és dalszer-
zőnek Borsay Samunak, kit a közönség lelkes
tapsviharral üdvözölt. Kacsó Lajos igen hatásosan
adta elő Felszegi Dezső, a kitünő lírikusnak »Gyón-
nás« című szép köiteményét. A theologia ének-
kara is kétszámot töltött be, mind a kettővel be-
bizonyítván erős fegyelmélettségét. Jó izzú, ma-
gyar humorral telített felolvasást tartott Fogarasi
Albert. Most a közönség figyelmét két viruló leány
kötötte le: Török Anna és Tattiás Margit. Török
Annuska igen finoman, színesárnnyalattal énekelt
pár magyar dalt. Annyi tüzes érzést vitt be a
busongó magyar dalokba, hogy a közönség nem
tudott betelni vele. Rádásul az »Őszi Rózsát«
énekelte el könnyfakasztó bánatossággal. A szívbe
lopózó dalokat Tattiás Margit kísérte zongorán.
Sebesi Endre theologus a híres »Tót tánczmes-
ter«-t mutatta be ötletes, ügyes előadásban. A
közönség perczekig tapsolta előadását. Jórend Jol-
lán »Ilorát« szavalta nagyon szépen, bensőséggel.
A hangverseny anyagilag is szépen jövedelmezett.

Tavaszi Letenyén. Letenyén az alma-, cse-
resznye- és megyfa több helyütt a legszebben
virágozik.

Lónyay Stefania grófnő állapotáról aggasztó
híreket irnak az ujságok; már régóta betegeske-
dik és baját komolynak mondják.

Berlinben a mult héten halt meg Momsen
Tivadar német történet író. Temetésén megjelent
az egész királyi család és a gyászoló közönség-
gel együtt kísérte a koporsót. Ez is mutatja, hogy
milyen nagy fia volt a német nemzetnek Momsen.

Veres Pálné emlékűnap. Veres Pálné tud-
valevőleg egyike volt azoknak a magyar nőknek,
kik a magyar nőnevelés érdekében sikra szállot-
tak. A hálás utódok most szobrot akarnak állí-
tani Veres Pálnénak. E végett országszerte foly a
gyűjtés. Legutóbb Bánffy-Hunyadon Gyarmathy
Zsigáné rendezett egy nagy szabásu estélyt, mely
a szép czélra ezer koronát jövedelmezett.

A király szőlőkertje. A ménési szőlőker-
tekben nagy vigyázattal szedik a szőlőt a királyi
konyha részére. Naponta két kilogramm szőlőt
küldenek a ménési szőlőkertből Bécsbe, amely a
király asztalára kerül. A szőlőküldemények egész-
tően át tartanak és hogy a szőlő rendeltetési he-
lyére friss állapotban érkezék meg, a szőlőfür-
töket levelével együtt faszénnel bélelt ládikába
csomagolják, hogy ily módon a külső behatások-
tól, mint megasszástól, elromlástól megóvják. Ő
felsége a király nagyon szereti a szőlőt, kivált-
képpen pedig a ménési rózsaszőlőt.

A Ludovika-Akadémia új parancsnokává
a honvédelmi miniszterre kinevezett Nyiry Sándor-
vezérőrnagy helyébe Pávai Vajna Béla vezérőrnagyot,
a szegedi honvéd-dandár parancsnokát,
nevezik ki. Vajnat általában úgy emlegetik, mint
egy kiváló katonai és humánus műveltséggel bíró
férfiut.

A földcsuszamlás áldozata. Tolmács zala-
megyei községben e hó 4-én Tóth Irma 17 éves
polgárleányt édes anyja a közelfekvő szakadékhoz
mészelnivaló földért küldte. Mig a leány földet
akart szedni, földcsuszamlás történt, amely maga
alá temette a fiatal leányt, kit a föld alól holtan
huztak ki. Az efféle baj másutt is megtörténhetik.
Jó lesz azért vigyázni!

Budapesten a vámháztéri alsó rakodó par-
ton hajtott végig Kraminger Rudolf nevű kocsis.
Lovai egyszerre valamitől megvadultak és a rak-
partról a Dunába rohantak. Óriási riadalom támadt:
a parton, vásárcsarnoki szolgák és hajósok a ve-
szedelemben levő kocsis megmentésére siettek, a-
kit a kocsival és lovaival együtt sikerült kihuzni-
ok a vízből. Kraminger azonban esés közben any-
nyira összezúzta magát, hogy a mentők a Rókus-
korházba szállították.

A tüdővészesekért. Magyarországon évente
70 000 ember pusztul el tüdővészből. Budape-
sten most a József főherczeg védnökségével alakult
»Alföldi Sanatorium« gazdag karácsoni vásárt ren-
dez egy, a tüdőbetegek számára építendő men-
hely javára.

Szerencsétlenség egy nászmeneten. Majd
nem végretelessé válható szerencsétlenség történt a
biharmegyei Szalárd községben. Guttman Ignác,
tisztartó cselédje lakodalmát tartotta, a mikor
gazdája leányát, Gizellát kérte fel nyoszoló lány-
nak, aki a kérésnek engedett. Mikor a nászmenet
a községházára indult, a legények régi magyar
szokás szerint pisztolyaikkal lövöldözni kezdtek.
Egyik legény a közeli ház falába lőtt, melyről a
golyó visszapattanva Guttman Gizella lábába fu-
ródott. A leány a nagy ijedségtől összeesett. A
megrémtült násznép orvosért futott, aki megállá-
pitotta, hogy komolyabb sérülés nem történt. A
vigyázatlan legényt letartóztatták. Bizony jó volna
már véget vetni az efféle lövöldözésnek, melynek
annyi áldozata esett már. Eppen ilyen rossz szo-
kás az is, hogy némely helytől a lakadalmi menet
tagjai a legcsunyább szavakat kiabálják. Vajjon
a magyar ember nem tud szépen és illedelme-
sen mulatni?!